

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Univerzalizem.

Kriza človeštva. — Izgledi v bodočnost.

Univerzalizem — to je danes poslanica, ki vzbuja duhove in kaže pot v bodočnost. Dva svetova bijeta v današnji krizi odločilen boj za prihodnost: individualizem in univerzalizem.

Ta misel prodira tudi med mladino. Pred par tedni je zborovala in razpravljala o tem problemu. S tem je bil ustvarjen začetek. Univerzalizem ni samo nov program, ampak hoče obnovo človeštva iz dna. On kaže novo smer celo človeški miselnosti, pripraviti hoče srce in voljo, da bosta oba dostopna za novo gledanje sveta. Le tako, se misli, je mogoča rešitev iz sedanje teme.

Individuum — latinska beseda — pomeni posameznika, poedinca. Individualizem pa je svetovno naziranje, ki postavi posameznika kot središče in edini cilj življenja. Posameznik zmore vse; skrb zase je njegova edina skrb. On ni v službi kake višje previdnosti, ampak služi le samemu sebi.

Vse drugače univerzalizem. Tudi to je beseda latinskega izvora. Univerzum pomeni vesoljstvo. In univerzalizem je svetovno naziranje, ki postavi vesoljstvo nad poedinca. Posameznik in njegova duševnost ni lasten tvor, ampak posameznik, kakor živi in biva, izhaja iz človeške družbe in raste iz nje. Višja previdnost vlada nad rodom človeškim in nas veže vse. Zato posameznik tudi ni poklican, da služi le samemu sebi, ampak da izvrši določeno mu nalogo v tem sto in tisočletnem krogotoku življenja. Kratko: Človek naj se zavede, da ne more živeti brez drugih le sam zase, zato naj se tudi zaveda svoje dolžnosti do drugih.

Čeravno tako razvita misel zveni nekoliko učeno in nerazumljivo, je vendar v vsakdanjem življenju odločilnega pomena. Brez obnove duha v tem smislu ne bo rešitve.

Zapadno človeštvo je že enkrat doživelo takšno popolno prerobenje. Ko je vladal še stari Rim, je tavalo človeštvo v hudih zmotah. Časi so bili slični. Nekaj neizmernih bogatašev, množice pa so živele od danes na jutri. Obupano človeštvo ni videlo izhoda in vse je pričakovalo rešitve le še od zgoraj. In za časa cesarja Tiberija jim je prišlo poslanstvo. Odprta srca so s hrepenenjem sprejela novi nauk. In ni bilo treba državnih posvetovanj; državni zakoni niso prinesli rešitve. Ampak ko je zavladovala krščanska ljubezen, ko je vsakdo videl v svojem bližnjiku brata, je prišla tudi rešitev. Zaslužnjeni milijoni so postali svobodni, bratstvo je zavladovalo, umirali so z veseljem drug za drugega.

Stoletja je veljal ta nauk. Nato je iskal človeški duh novih potov. Nauk, ki je prej napeljeval srca in usmerjal voljo, je bil zavržen. Nastopil je razum kot veličastni vladar naše dobe. Gotovo je ustvaril mnogo dobrega, toda zmotil se je z adnjih ciljih. Tako govorimo danes vsepovsod o krizah; imamo gospodarsko krizo, krizo države, krizo človeške družbe.

Prvi so misleci postavili geslo, da je le posameznik edina resničnost. Ko je nastopila doba stroja, so zanesli to misel tudi v gospodarstvo. In oznanjali so nauk, da naj vsak posameznik skrbi le zase in dela po svoje; država naj se v gospodarstvo ne vmešava. Vsak podjetnik bo po tem nauku gledal, da bo čim več ustvaril in da bo čim cenejše oddajal svoje blago, da bo dobil več odjemalcev. Tako bo za delavce vedno dovolj dela in vsakovrstnega blaga bo vedno več na svetu. Imeli bomo vse-

Varčnostni komisar zahteva.

Veliko uradov je nepotrebnih. — Uprava dežel je predraga. — Razburjenje med kmeti.

Varčnostni komisar dr. Loebell je vedel povedati: Če se mi ne odločimo, da se prilagodimo proračunu, ki smo si ga napravili, bomo v enem letu ravno tam, kjer smo danes. **Temeljita upravna reforma je neobhodno potrebna.**

Veliko je nepotrebnih uradov in ti se morajo opustiti in ne nanovo zasedati. Opustiti se morajo tudi dvakrat zasedene stolice na vseučiliščih. **Izginiti mora nepotrebno uradno postopanje.** Zakaj so višja deželna sodišča v Inomostu in v Gradcu? Višje deželno sodišče v Inomostu je oddalo polovico svojega področja Italiji, graško pa Jugoslaviji. Ali imajo še pravico do obstoja? Stara Češka je večja nego sedanja Avstrija, a je imela do konca vojne samo eno višje deželno sodišče v Pragi. Imamo pravzaprav štiri upravna mesta, ker k trem višjim deželnim sodiščem pride še kot četrto upravno mesto pravosodno ministrstvo. **Za sedanjo Avstrijo popolnoma zadostujeta dve upravni mesti.** Ni namreč potrebno, da gre neko poročilo od okrajnega sodišča na okrožno sodišče, od tega na višje deželno sodišče in končno na pravosodno ministrstvo. Isto velja za računske oddelke, ki štiri med seboj samo ovirajo delo.

ga dovolj, medsebojna tekma podjetnikov bo uravnala svet v vseobčo korist človeštva.

Toda kako hudo so se zmotili ti preroki. Zavladovala je brezobzirna sebičnost. Nihče ni urejeval produkcije po potrebah človeške družbe. Edino stremenje podjetnika je postal dobiček. Delalo se je le za dobiček in brez daljših ciljev. Ker nihče smoteno ni urejeval produkcije, so nastopile krize, če se je ene vrste blaga vrglo v preveliki množini na trg. Seveda prejšnje krize niso bile tako ostre in vseobče nego sedanja. Tudi medsebojna tekma je odpovedala. Velepodjetniki so se združili v truste in koncerne, brezobzirno so uničili tekmece in svobodno narekovali cene. Dobički so se ogromno množili, toda le v rokah malo izvoljenih. Kdor je enkrat razpolagal z večjim kapitalom, je bil drugim za velik skok naprej. Ubogi je napredoval le izjemoma in jako težko. Dokler je v svetovnem gospodarstvu vladalo neko gotovo ravnotežje, je bil položaj vzdržan. Toda svetovna vojna je to ravnotežje spravila v popoln nered. Poleg tega je v zadnjih letih tehnika silovito napredovala. Novi stroji so izpodrinili tisoče delavcev. Prej so tovarne rabile vedno novih delavcev. Požirale so ljudi z dežele. Nihče ni vprašal, kaj bodo počeli kmetje brez delavcev. In danes ima svet milijone brezposelnih in brezdomcev, ki živijo iz dneva in ne vedo, kaj jim prinese jutri. Kmetje pa tarpajo, da ni delavcev, poleg tega pa se jim nalaga še naloga, da s svojimi davki skrbijo za one v mestih, ki jih je prej pobrala brezmiselno tovarna.

Toda to še ni vse. Kapitalistični sistem je povzdignil zlato za simbol svoje dobe. Z zlatom tudi denar. V denarju in zlato je podjetnik zbiral in zlagal na kup svoj dobiček. Svoje premoženje je zopet nalagal v denarne zavode, odkoder je prišlo zopet v gospodarstvo. Toda dogodki med in po vojni so omajali medsebojno zaupanje. Marsikdo je v vojni izgubil svoj denar. V času po vojni so se podirala najsolidnejša podjetja, upniki pa so izgubljali. In danes se bogataši tresejo za svoje premoženje. Ne vedo, kje bi dosti varno naložili svoj denar.

Največjo škodo dela državi pa dragi upravni ustroj dežel. Če se mora pustiti dežele že iz zgodovinskih ozirov, **zato pa se mora vladni aparat dežel, ki niso večje od dunajskih občinskih okrajev, temeljito zmanjšati.** Brez škode se more znižati število članov deželnih vlad za eno tretjino. **Zakaj rabimo mi deželnega glavarja, dva namestnika in veliko število deželnih svetnikov in cel štab drugih uradnikov?** Tudi ne rabimo deželnih vlad z mnogimi uradniki avtomobili, katerih število je zavito v temo. Zadostuje deželni glavar, najstarejši deželni svetnik in njegov namestnik in tretjina sedanjih deželnih poslancev. Če se temu ne napravi konec, nam ni pomagati.

Pomagati morajo pri tem seveda vsi brez izjeme. **Kmetje so že nekaj časa sem zelo razburjeni, ker nočejo dalje trpeti izrastkov naše uprave.** V mnogih ozirih imajo prav. Če že hočemo iz naše denarne krize, tedaj ne zadostuje, da sestavimo uravnovesen proračun, ampak proračun moramo tudi izvesti. Da pri tem ne bodo pomagali vsi, bomo ostali na začetku trnjevega pota, ki je pred nami.

Tako je zlato začelo romati po vojni v Anglijo in Ameriko. Sedaj tudi tam ni dosti varno in v ogromnih množinah ga ladje prevažajo v Francijo. Tam se zbirajo po kletih bank ogromni zakladi. Revnejše države pa nimajo sredstev, da bi poživile svoje oslabiljeno gospodarstvo. In dokler se ne povrne zopet medsebojno zaupanje, tudi ne bo pomoči. Saj smo vendar v naši mali in revni državi doživeli, da so naši velepodjetniki in vsi, ki so služili ogromne svote, svoj denar nalagali v inozemstvu med tem, ko je država navezana na tuje kredite. Tako so sadovi gospodarstva naloženi v zlato romali v inozemstvo, mesto da bi zopet delovali in krožili v tuzemstvu. Tako imamo na eni strani nakopičena bogastva, na drugi strani pa zastaja gospodarski proces, ker ni potrebnih sredstev. In posledica tega — vedno širše plasti obubožavajo. To so zadnji sadovi individualizma, ki je pridigoval le lastno korist in skrb zase brez ozira na druge.

Isto je z državo. Za individualista država nima višjega smotra. Ona mu je samo zunanje sredstvo, ki naj mu jamči in mu ohrani, kar si je priboril. Zato so napravili iz države aparat,

Pri bolečinah v členkih in sklepih deluje Togonal hitro in zanesljivo. Mnoga zahvalna pisma o Togonalu pri zastarelih boleznih, kjer nobeno sredstvo ni več pomagalo. En poizkus prepriča! V vseh lekarnah. Cena S 2,40. 5/4

ki ga je oni, ki je došel na krmilo, lahko svobodno izrabljal v svojo korist. Država je postala zaželjeno sredstvo za dosego moči in lastne koristi. Boj za moč v državi je rodil razredni boj in politične stranke, ki so hotele zavladatai. Kdor je dospel na vrhunec, je svoj položaj tudi izrabil. In končno se ta boj za državo ni omejil le na politično polje, ampak zavaljala je brutalna pest in sila. Te zadnje izrastke smo doživeli najjasneje v fašizmu in boljše vizmu.

In univerzalizem? O tem bomo izpregovorili. Če rečemo na kratko: ne vsak zase, ampak vsi za vse. V državi pravičen red, da bo vsak stan zavzel mesto, ki mu gre. Nihče pa

naj ne narekuje na škodo drugih. Kar ne želiš sebi, tudi ne privošči drugim!

V gospodarstvu pa bo treba ustvariti red, da bodo zakladi tega sveta služili skupnosti in vsem, ne pa samo nekaterim izvoljenim. Da pa se ne bomo napačno razumeli. Mi nečemo, da bi imeli vsi enako. Tega še ni bilo in ne bo, toda vsakemu, kar mu gre. Vsak človek, ki hoče in more delati, ima tudi pravico, da se mu to omogoči. In kar ustvarimo z združenimi močmi, v medsebojnem trudu in delu, od tega naj dobi vsak svoj pravičen delež.

Kako hoče vlada urediti živinski promet.

Omejitev števila, ki se prižene na trg. — Centrala na Dunaju.

Odločni nastop kmetov je pomagal vsaj nekaj. Vlada je uvidela, da je treba nekaj ukreniti.

Poljedelski minister je izdelal načrt zakona o živinskem prometu. Stranke so se hitro pogodile. Pretekli teden je bil zakon sklenjen in v soboto 31. oktobra razglašen. Zakon stopi takoj v veljavo.

Ta zakon predvideva centralni urad na Dunaju, ki naj uravnava živinski trg. Na večja mestna tržišča ne sme nobeden živinski prekupec prignati goveje živine, telet ali svinj brez dovoljenja urada za promet z živino. Urad pa sme dati dovoljenje le za toliko glav živine, kolikor jih dotični trg potrebuje.

Na ta način naj bi se dosegel dvojen uspeh. Prvič naj bi se cene ustalile na neki gotovi višini, ki za kmeta ne bo prenizka in za odjemalce ne previsoka. Zakaj doslej se je pogosto dogajalo, da je prišlo na trg preveč živega blaga. Vsled tega so cene globoko padle. To so zopet izrabili prekupci in pobijali cene na kmetih.

Sedaj pa bo naloga osrednjega urada na Dunaju, da ne bo izdajal dovoljenja preko določene mere. Tako trg ne bo preobložen in cene bodo ostale stalne.

Drugi namen zakona pa je, da kmetu tudi jamči za kupce, zakaj sedaj je bilo povpraševanje po živini zelo nestalno. V gotovih časih si lahko prodal, če pa je bila ponudba prevelika, se kmet ni mogel iznebiti svojega blaga.

Ker sedaj prekupci ne bodo smeli prignati enkrat preveč živine na trg, nakar bi je drugič zopet primanjkovalo, bo tudi povpraševanje po blagu na kmetih bolj enakomerno in kmet bo s precejšnjo gotovostjo ob vsakem času lahko računal, da se bo živine tudi lahko iznebil. Zakon ne določa, za katere trge naj bi te določbe veljale. To je prepuščeno odredbi ministrstva. Zaenkrat je predvideno, da naj zakon velja za Dunaj, Dunajsko novo mesto in Gradec.

V koliko bo zakon res pomagal kmetu, bo pokazala prihodnost. Mnogo bo odvisno tudi od tega, kako se bo postava izvajala. Preveč pričakovati ne smemo, zakaj današnji žalostni položaj našega kmeta nima samo vzrokov v državi sami. Tukaj igra tudi svetovni trg veliko vlogo.

Kmetje se bunijo. Kmetje prirejajo nadaljne shode, na katerih vsi govorniki ostro nastopajo proti vodilnim vladnim strankam. V Ischlu je izjavil posestnik Meller, da kmetje v Salzkammergut ne bodo več plačevali prispevkov v mlečni sklad, če se zakon, ki se tega tiče, v 14 dneh ne ukine. Kmetje bodo z gnojnimi vilami navalili na davkarje, če se ne znižajo visoki davki. — Več županov vzhodnotiroških občin se je zbralo na posvetovanje in sestavilo zapisnik, ki vsebuje zahteve dotičnih krajev. Zapisnik pravi, da se je polotilo prebivalstva razpoloženje, ki se ga mora smatrati za mir pred viharjem. Zapisnik zahteva: izpremembo zavožene agrarne politike, poenostavljenje in pocenjenje celotne uprave, izpremembe na socialno-političnem področju, ukrepi proti odedu, skorajšnjo upeljavo vojaške dolžnosti za vzgojo mladine. Protokol pravi dalje, da so župani z ozirom na položaj prisiljeni, da sežejo po samopomoči. Dokler se razmere ne izpremenijo, se ustavijo z 28. oktobrom 1931 vsa plačila, kakor davki, pristojbine, socialne dajatve, obresti in odplačila posojil. Prebivalstvu se priporoča skrajna štednja.

Zadeva Ehrenfest. Pretekli teden se je vršilo prvo čitanje zveznega proračuna. Ob tej priliki je povzel besedo pravosodni minister,

da pojasni zadevo ravnatelja Kreditnega zavoda Ehrenfesta. Ehrenfest je bil do konca julija 1930 ravnatelj in bil upokojen z letno penzijo 60.000 S. Že leta 1928 je na škodo banke kupoval vrednote. Začasno dolguje Ehrenfest Kreditnemu zavodu 1.400.000 S. Tudi Amstelbanki, ki je krahirala, je dolžan 2.700.000 S. Dolgove ima tudi še v drugih bankah. Skupno znašajo njegovi dolgovi okrog 5 milijonov S. Ehrenfest je lahkomišljen človek in živi preko svojih razmer. Sojen bo radi krive.

Mussolini se navdušuje za mir in pravico. Veliko pozornost ej vzbudil govor, ki ga je povodom obletnice pohoda na Rim imel Mussolini dne 25. oktobra v Napolju, odkoder je, kakor znano, započel svoj čas pohod fašistov. V tem svojem govoru se je Mussolini odkrito zavzel za revizijo mirovnih pogodb in dogovorov o vojnih dolgovih in reparacijah. Danes obstoja krivična neenakost med narodi; na eni strani vidimo države, oborožene do zob (kakor Italija), na drugi strani pa države, ki se ne morejo braniti. Kako je mogoče govoriti o evropski obnovi, je dejal Mussolini, če se ne izpremenijo nekatere obveznosti mirovnih pogodb, ki so spravile svet na rob materielnega propada in moralnega obupanja. Pravega miru ne smemo ločiti od pravičnosti, sicer so mirovne pogodbe samo zapisnik osvete, gneva in straha. — V isti čas pade obisk italijanskega zunanje ministra Grandija v Berlinu. Ta je napel precej enake strune. Rekel je, da je letošnji obisk nemških državnikov v Rimu dober znak za sodelovanje med Nemčijo in Italijo. Skupno delovati morajo vsi narodi Evrope. S tem, da se spravi na noge Nemčijo, se spravi na noge ves svet. Za sodelovanje narodov se je Italija vedno zavzemala in pripravljala tla. Prihodnje leto stoji pred dalekosežnimi in težkimi nalogami, katerih rešitev pričakuje ves svet z napetostjo. Rešiti je predvsem vprašanje oborožitve, o čemer se bo razpravljalo na prihodnji razorožitveni konferenci. — Da bi dal Mussolini pravice in mir tudi svojim državljanom, posebno pa manjšinam!

Laval se je vrnil. Francoski ministrski predsednik Laval se je dolgo obotavljal, preden je sprejel povabilo ameriške vlade, naj obišče Washington. Amerikanci niso povabili Lavala iz srčnih nagibov, ampak ker je začela Francija ogrožati tudi dolar in ker je pričelo odtekati zlato iz ameriške Federalne banke v francosko narodno banko. Ni se bilo še bati za dolar, vendar misli previden gospodar naprej. Laval je bil v Ameriki svečano sprejet. Razgovori so se tikali političnih in gospodarskih vprašanj, kako pospešiti gospodarsko obnovo sveta. Amerika se doslej ni hotela vmešavati v evropske zadeve. Zadnji čas pa je svetovna gospodarska kriza zajela tudi Ameriko in jo prisilila, da pomaga v zvezi s Francijo pri obnovi. Z uspehom posvetovanj sta zadovoljna Laval in Hoover, četudi so na zunaj prav malenkostni. Sklenila sta: Ameriško zlato se ne bo več odtegovalo v Francijo brez prejšnjega sporazuma med bankami obeh držav. Obrestna mera Federalne rezervne banke bo zvišana na 4%. Brez prejšnjega dogovora ne bo izvršena nobena akcija, ki se tiče obeh držav. Hoover ne bo več predlagal prekinitve plačevanja dolgov, ne da bi se prej sporazumel s Francijo in ostalimi prizadetimi državami. Amerika ne bo več predlagala revizije Youngovega načrta in vprašanja nemških reparacij. Potemtakem se moratorij ne obnovi več. Pač pa se namerava preiskati plačilna zmožnost Nemčije potom Banke za mednarodna plačila. Za znižanje vojne odškodnine bodo morale prositi prizadete države same. To je eden največjih uspehov Lavalovega potovanja v Ameriko.

Novi švicarski parlament. Preteklo nedeljo so se vršile parlamentarne volitve v Švici. Volitve so bile po novem volilnem zakonu. Po tem zakonu znaša število poslancev v švicarskem parlamentu 187, dozdaj je štel ta parlament 196 poslancev. V novem parlamentu bo 52 svobodomislecev (dozdaj 58), 44 katoliških konservativcev (46), 49 socialistov (50), 30 kmetov, obrtnikov in meščanov (31), 12 zastopnikov drugih strank, med temi 3 komunisti. Komunisti so pridobili en mandat, razne skupine pa so imele dozdaj 13 poslancev.

Druga balkanska konferenca. Na Balkanu se nekoliko jasni in pripravljajo se znosnejše razmerje med balkanskimi državami. Pretekli teden je bila v Ankaru zaključena druga balkanska konferenca, ki je v začetku zasedala v Carigradu. Glavno delo se je vršilo v odborih, ki

so predložili svoja poročila skupščini. Skupščina je sklenila, da se ustanovi medbalkanska trgovska zbornica. Dalje je sklenila, naj bi balkanske države sklenile splošni pakt o skupni razorožitvi, nenapadanju, rabsodišču in o vzajemni pomoči. Pakt bo moral sloneti na načelih pravice in ravnopravnosti. Politični odbor je dobil nalogo, da nadalje proučuje predlog o lojalnem izvajanju mirovnih pogodb zlasti glede manjšin in onih vprašanj, ki onemogočajo moralno razorožitev balkanskih narodov. Predlagala se je ustanovitev medbalkanskega urada za zaščito vzhodnega tobaka. Ta urad bi moral prilagoditi produkcijo tobaka svetovnim potrebam, vršiti propagando in se boriti proti tuji konkurenci, zagotoviti nova tržišča in izboljšati razne vrste vzhodnega tobaka. Prihodnje leto se vrši tretja balkanska konferenca.

Razbremenitev kmeta. Romunija je edina država, ki je izvedla agrarno reformo brez usmiljenja in na najradikalnejši način. Sedaj pa hoče razbremeniti kmeta na istotako radikalen način. Vlada pripravlja zakonski načrt za rešitev romunskega kmeta in raznih dolgov, v katere je zadnja leta padel. Načrt je zelo širokopotezen ter predvideva nič več in nič manj, kakor da država prevzame kratkoma vse dolgove, ki bremenijo kmeta, da slednjega končno veljavno reši vsake nadaljne obveznosti napram svojim upnikom, ki bodo odslej morali obravnavati edinole z državo. Odplačevanje dolgov bi se izvršilo v dveh dobah, in sicer bi država takoj znižala skupni znesek kmetovskih dolgov za eno četrtino, ostanek pa bi plačala v dobi 20 let, in sicer s pomočjo državnih papirjev, ki bi nosili 5% obresti. V bančnih krogih je vsled namere vlade zavladalo veliko razburjenje.

Na Angleškem so se vršile volitve v spodnjo zbornico dne 27. oktobra. Izid je vse presenetil. Prej je imela večino delavska stranka, ki jo je vodil Macdonald. Letos je izstopil iz delavske stranke in postavil svojo stranko. Izid je naslednji: konservativna stranka 472 (prej 260), nacionalna-liberalna stranka 70 (50), nacionalna delavska stranka 13, neodvisna nacionalna stranka 3, delavska stranka 50 (239) poslancev in nekaj poslancev imajo še druge manjše stranke. Vlada ima na svoji strani 551, opozicija pa samo 57 poslancev. Primer tako ogromne večine bo menda edin v angleški parlamentarni zgodovini. Volilo je 21.557.826 volilcev: od teh je odalo 11.867.697 volilcev svoj glas konservativni stranki in 6.611.167 delavski stranki. Zmaga vlade je bila mogoča samo vsled primerne volilnega reda, po katerem se voli v vsakem okraju samo po en kandidat. Kandidat, ki dobi večino glasov, je izvoljen, vsi glasovi drugih strank pa so brez pomena. Parlament se sestane 10. t. m.

Reforma socialnega zavarovanja.

Kakor val na morju se bije v našem gospodarstvu boj med delojemalcem in delodajalcem. Komaj potihne ena faza in si človek misli, da je ureditev življenjskega vprašanja delavca ter nastavljenca rešena, že postane druga vprašanje predmet posvetovanj, konferenc in dolgih čaštniških člankov. Na ta način je mogoče, da je po vojni nastalo nebroj postav, ki urejujejo rešitev zavarovanja delojemalcev za slučaj bolezni, nezgode, starosti, invaliditete in brezposelnosti. In res, delojemalci so si na tem polju v Avstriji pribojevali veliko pravic, katerih v drugih državah ne najdemo.

Temu socialnemu zavarovanju so napovedali industrijski podjetniki boj. Že meseca maja lanskega leta so industrijske organizacije izjavile, da so socialna bremena previsoka in da se radi teh industrija ne more razviti, kakor bi bilo treba. Zahtevali so, da se mora odpraviti pri nastavljenih odpravnina (Abfertigung), ker ta otežkoča menjavanje osebja v podjetjih, da se mora znižati plača za nadure najmanj za polovico, da delavcu za prvih osem dni njegove bolezni ni treba plačati mezde in da se mora pri bolniškem zavarovanju odpraviti sozavarovanje družinskih članov, znižati bolniška podpora. Poleg tega se mora skrbiti in znižati brezposelna podpora in postriti pogoji, pod katerimi se ta podpora sploh more doseči.

V zadnjem času pa je postalo vprašanje eksistence koroškega poselskega zavarovanja

akutno. Že leta 1929, ko so stopile nove uredbe o socialnem zavarovanju kmetijskih in gozdarskih delavcev v veljavo in ko se je določevala višina prispevkov za Koroško, se je od več strani povdarjalo, da kmetijstvo teh prispevkov ne more trajno plačevati. Že leta 1930 je morala bolniška blagajna uvesti nekaj olajšav, ki pa niso imele zaželjenega uspeha. Gospodarska kriza, ki je zadala ravno poljedelstvu in gozdarstvu najhujši udarec, je vplivala tudi na socialno zavarovanje katastrofalno, kajti kaj pomagajo blagajni številke na papirju, ko delodajalci niti najnujših potrebščin ne morejo kupiti. Ta položaj so izrabili landbundovci in agitirali za občinske blagajne, medtem ko so kršč. socialci predlagali zopet nove reforme. Dejstva kažejo, da občinske blagajne v slučaju visoke konjunktore težko rešujejo svojo dolžnost. Zato za dobo krize sploh ne pridejo v poštev. Pomagale bodo edino le kategorične reforme, ki se bodo izrazile v precejšnjem znižanju prispevkov. Da bo pri tem trpelo zavarovanje sploh, je razumljivo. Upamo, da bodo odgovorni faktorji našli v pravem času še rešitev, kajti drugače je zavarovanje naših poslov in gozdarskih delavcev uničeno, kar pa ni v dobro ne delojemalcem in še manj pa gospodarjem.

DOMAČE NOVICE

Opozorilo. Že uradno je bilo sporočeno, da mora imeti vsak, ki pri potovanju v inozemstvo vzame s seboj avstrijska plačila, imeti dovoljenje Narodne banke, ako dotična vsota presega 500 S za osebo. Obmejna policija ima pravico kontrole in telesne preiskave. Isto velja za potnike, ki vzamejo s seboj v inozemstvo tuje valute preko vrednosti 1000 S, ker bodo drugače kaznovani po § 4 deviznega reda. V zadnjem času je bil na meji prijet neki Fellner, ki je najprej izjavil kontroli, da nima nikakih šilingov, pri telesni preiskavi pa se je našlo pri njem 3500 S. Denar je bil zaplenjen, Fellner pa obsojen na 30 dni zapora.

Komisijske pristojbine. Po zakonu o upravnem postopanju morajo plačati občinske komisijske ogledne stranke, ki so za komisijo prosile, ali stranke, ki so krive, da se je poslala občinska komisija. Deželna vlada je sedaj potom odredbe določila pavšalirane pristojbine. Največ more računati podeželska občina od vsake pričete pol ure in udeležene osebe 3 S, najmanj pa 1.50 S. Občinski odbor sklepa o tem, kako visoka naj bo pavšalna pristojbina. Pavšalni prispevek se sme računati v posameznih slučajih vendar samo za 4 osebe. Kot zamujen čas se smatra samo čas ogleda ali uradnega postopanja, ne pa pot od doma in nazaj. Kjer je več prizadetih, plačajo stroške sorazmerno.

Skupščinske volitve v Jugoslaviji se vršijo dne 8. novembra. Vložena je samo ena lista in sicer državna lista. Na državni listi kandidira tudi mnogo duhovnikov in bivših pristašev S. L. S. Med njimi kandidira v kamniškem okraju nam koroškim Slovencem dobro znani profesor dr. Valentin Rožič. Dr. Valentin Rožič je bil dolga leta ravnatelj Mohorjeve družbe v Celovcu, pozna naš položaj in smo ga zato smatrali vedno za svojega. Med obrambnimi boji je bil interniran in preganjan. Njegovo kandidaturo spremljamo s simpatijami in bo gotovo našla tudi tam veliko privržencev posebno v krogih tamošnjih koroških Slovencev.

Kakšne dolžnosti ima kmet. Na zborovanju Bauernbunda v Solnogradu je govoril kmet Promegger in kratko izjavil: Življenje gorskega kmeta je vezano na štiri zapovedi: 1. Delo in trganje od zgodnjega jutra do poznega večera, dan za dnevom in leto za letom. 2. Štediti in odpovedati se skoro vsega, kar si morejo privoščiti drugi stanovi. 3. Pridno plačevati davke in dajatve in 4. k vsemu temu držati gobec! Zdaj smo prelomili četrto zapoved in odprli usta. Vsled tega pa še nismo revolucionarji.

Urški jesenski sejem je izpadel zelo klaverno. Ves pondeljek je deževalo, da je bila polovica pripravljenih kramarskih stojnic nezasedenih, odnosno kramarji radi dežja niso mogli razstaviti svojih predmetov. Obisk je bil tako slab, da je občina podaljšala kramarski sejem za en dan. Drugi dan je bilo sicer hladno, vendar ni deževalo. Kakor na nobenem sejmu, tudi tukaj kričačev ni manjkalo —

brez tega si sejma sploh ne moremo misliti — ki so priporočali uspešno sredstvo proti kurjim učesom, ugodne priprave za brusiti, patentirane gumbice za ovratnike, milo, blago itd. Kričanja je bilo dosti, malo pa je bilo kupcev. Dobro so baje odrezali trgovci s pločevinasto posodo in oni kričač, ki je prodajal kužke po 1.50 S in 2 S. Pri prepograh iz Sedmograške se je moglo videti lepe moderne motive, vendar po njih ni bilo povpraševanja. Na zelenjadnem trgu se je dobilo vse, kar more nuditi jesenski trg. Cene so vendar v zadnjem času padle. Dobro sladko sirovo maslo se je dobilo za 4 S kg, sveža jajca po 17 g, skuta po 80 g do 1 S, jabolka do 50 g. Živinski sejem je bil dobro obiskan; četudi dosti kupcev, so bile cene nizke. Opaziti se je moglo, da je prav pitane živine zelo malo, dobiti pa je bilo dosti za pitanje. Lahko se reče, da je stal letošnji jesenski sejem v znamenju gospodarske krize.

„Seveda Kathreiner!“

Izgovori se to nehote, da, občuti se takorekoč že vonj in mehki, polni okus skodelice Kathreinerja, če se opazuje nove umetniško in tiskovno-tehnično izborna uspele lepake Kathreinerjeve trvdke. Dobra propaganda za dobro in vendar ceno robo.

Bolezni od prehlada. Staro izkušene so Toga-tablete pri boleznih od prehlada in kot sredstvo, da se ubranimo gripe. Za preprečitev bolezni od prehlada se uporablja Toga z izvrstnim uspehom. Velika priljubljenost Toga sloni na mnogih odličnih uspehih, ki so jih dosegli mnogi zdravniki in klinike. 43

Djekše. (Odhod-prihod.) V torek 27. oktobra nas je zapustil g. župnik Lenart Trabesinger in se preselil na novo faro Šmarjeta v Rožu. Odišli g. župnik je nad 6 let vneta in goreče oskrboval naši težavni gorski župniji Djekše in Knežo. Bil nam ni samo izvrsten dušni pastir, temveč tudi svetovalec, tolažnik v vseh stvareh. Marsikateremu je pomagal z nasvetom in mu s prijazno besedo vlil poguma v bolesi polno srce. Kdo bi mogel naštetii mnogobrojna pota, ki jih je storil v teku let ob vsaki uri in vsakem vremenu v hiše po strmih hribih in globokih grabnih! V pondeljek zvečer se je odhajajoči g. župnik v prijateljskem krožku poslovil od fare. Zbrali so se cerkveni ključarji obeh župnij, zastopniki krajevnih uradov, občine, pošte, šole, hranilnice, požarne brambe in orožništva. V torek zjutraj je g. župnik bral zadikrat v farni cerkvi sv. mašo. Cerkev je bila nabito polna ljudstva kot ob nedeljah. Med zvonjenjem vseh zvonov in pokanjem topičev nas je zapustil g. župnik za vedno. Marsikatero oko je bilo solzno ob trenutku ločitve, a navdaja nas tolažba, da se še vidimo. Zapustil nas je in ni ga več, zapustil je farane, ki so mu bili vdani in ga spoštovali, zapustil je šolarje, ki jih je napeljeval k čednostnemu življenju, zapustil je vse, a ohranili ga bomo neizbrisno v našem spominu. Kakor smo ga le neradi videli odhajati, tako ga bodo tudi pogrešali sosedni gg. duhovniki. Kljub temu, da je imel na Djekšah vedno dosti opravkov, je bil vedno pripravljen, ako je bilo le količkaj mogoče, da je priskočil pomagat na Želinje v spovednico ali prižnico. Slovci namreč kot glasovit pridigar, kot smo ga slišali, ko je blagoslavljal zvonove na Želinjah, Št. Lenartu in Malem Št. Vidu. Bil je vsem sosedom ljub prijatelj, poznan daleč okrog vsled svoje darežljivosti. Njegova gostoljubna hiša je bila vedno odprta in vsak gost mu je bil ljub in drag, vsakemu je hotel omiliti bivanje na Djekšah, tudi ako se je mudil le par ur. Zato častitamo Šmarječanom, da so dobili tako gorečega dušnega pastirja in izvrstnega pridigarja. — V tolažbo nam je bilo in olajšalo nam je težko ločitev to, da smo ob enem sprejeli tudi novega dušnega pastirja g. Fr. Repnika, ki je takoj osvojil naša srca in napravil najboljši vtis. Pri Mežnarjevemu križu se je zbrala velika množica faranov, pričakujoč novega dušnega pastirja. Pozdravil ga je odhajajoči g. župnik Trabesinger, cerkveni ključarji, župan in zastopnik požarne brambe. Odhajajočemu g. župniku kličemo: Ne pozabite popolnoma na nas! Novemu pa želimo iz srca, da bi se dobro počutil med nami.

Sele. Zadnje čase se je večkrat slišalo povpraševanje: Kdaj bode spet kaj priredili, da pridemo gledat? Odgovarjamo: za mesec november se pripravlja dobrodelna prireditve

z igro „Sv. Elizabeta“. Z ozirom na dobrodelen namen in lepo igro pričakujemo obilen obisk.

Žitara vas. (Občinska seja.) Župan poroča, da se je morala sklicati seja radi raznih ukrepov v svrhu podporne akcije ubožnih otrok in preide na dnevni red, ki izkazuje 19 točk. Ker je v občini nastanjenih mnogo delavskih družin, ki bodo vsled vladajočih razmer podpore nujno potrebne, se sklene, da se omeje podporna akcija samo na prebivalce domače občine in se v to svrhu izvolita dva odseka, obstoječa iz treh članov, zastopnikov vseh treh strank, in sicer eden za žitarski in drugi za šentlipški okoliš. — Za nadzornika kmetijskih posestev se na zahtevo okr. sodnije izvolita: Kordež Franc na Proboju in Cirgoj Andrej iz Št. Lipša. — Na prošnjo požarne brambe Selo—Breg se z ozirom nato, da je ta vršila to leto s svojo novo motorno brizgalno že na več mestih požrtvovalno svoj poklic, sklene, da se dovoli 20% občinski prispevek od vstopnine pri slavnosti blagoslovitve motorne brizgalne, ki ga ima po predpisih odplačati občini, kot darilo. — Ker sta s preselitvijo učiteljskih moči v novo stanovanjsko poslopje postala dva lokala v starem šolskem poslopju prazna, se vložijo pismeni predlog, da se naj občinska pisarna preseli v te prostore, in sicer že z ozirom nato, da mora občina plačevati drugod najemino, tu pa so občinski prostori na razpolago, in tudi radi tega, ker bi bila na ta način obč. pisarna v središču občine in bi bilo to posebno Št. Lipšu zelo v korist. Predlog se po daljši debati da na glasovanje z listki in se doseže rezultat: 8 glasov za in 5 glasov proti preselitvi. — Dovolijo se zatem nekaterim osebam ubožne podpore, nekaterim pa se iz raznih utemeljenih vzrokov odklonijo. — Na večkratni ukaz političnih in varnostnih oblasti se sklene, da se je oprijeti z vso energijo pokončevanja češpljevega kaparja. Treba bo v to svrhu naročiti potrebne škropilnice ter prisilno izvršiti to težavno nalogo, ker se kmetje sadjerejci na vse tozadevne večkratne opomine ne zganejo. — Sklene se, od občanov posestnikov, ki spadajo pod župnijo Št. Vid, pobirati 10% cerkveno doklado. Končno se še na zahtevo okr. sodnije izvoli komisijo za zemljiški promet za dobrodelni sodnijski okraj za poslovno dobo 1932 do 1934 Kaiser Blaž, posestnik v Malčapah.

Št. Vid v Podjuni. (Razno.) Mlada nemška pisateljica Dolores Vieser je spisala roman „Der Gurnitzer“. V tem romanu igra veliko vlogo Alenka, hčerka kralja Sama. Da bi se še sedaj govorilo v tem kraju o kralju Samu, tega nismo mogli ugotoviti, pač pa obstoja še vedno Živovo barje. Živ je največji posestnik v spodnjem delu Spodnjih Vinar in ima svoje kisle travnike zapadno Zablatniškega jezera. O tem barju ali močvirju okrog Zablatniškega jezera smo govorili že o priliki, ko je Rosenbergova uprava v Ženeku pri Pirovcu zaprla odtok iz jezera. Tedaj smo ugotovili, da postaja barje vedno bolj močvirnato. Pred leti se je napravil vzhodno jezera na Zablatniških travnikih ribnik. Voda je otekala in se zajezila v Dvoru. Baje se ribnik dobro obnese Rosenbergu, niso zadovoljni pa z njim kmetje, ki so imeli močvirnate travnike v najem. V naši občini namreč primanjkuje krme. Prišlo je celo tako daleč, da zmočvirjene travnike južno odtoka nihče ne vzame več v najem, ker ni prijetno vlačiti živino iz močvirja, v katerega se pogosto pogreza. Četudi se struga ne zapira več, se zmočvirjenje nadaljuje, ker se struga iz jezera že dolgo ni izčistila. Posebno trpi na

Premija

500.000 šilingov

dne 7. oktobra 1931

Prokoppovo srečko zadeta!

K skoraj pričeti

26. avstrijski razredni loteriji

srečke, in sicer osminka à S 6—, četrtnina à S 12—
pri poslovalnici

J. Prokopp, Baden, N.-Ö.

Žrebanje 17. novembra 1931

7

tem Živovo barje in vsi travniki zapadno jezera. Gre se sedaj za to, ali je več manjših davkoplačevalcev več vrednih nego posamezen veleposestnik. Ali smo kmetje več vredni od veleposestnika, bomo sodili po tem,

kaj bo ukrenila politična oblast. — Dne 25. oktobra je preminul v Kamenski gori upokojeni železničar, večkratni posestnik, bivši župan občine Rikarja vas in do zadnjega občinski odbornik, g. Anton Rošar. Bil je uviden in politično zrel človek ter se je dalo z njim prav lahko izhajati. Občinski odbor se je pogreba udeležil korporativno. Da bi v miru počival! Zaostalim naše iskrene sožalje!

Marija na Zili. (Razno.) V naravi človeškega življenja je, da stremi vsak moški predvsem za tem, da se osamosvoji, da dobi svoje lastno ognjišče, ob katerem more ustanoviti lastno družinico. Začetek temu je napravil dne 26. oktobra g. Jobst, p. d. Wuti v Prosovičah. Poročil se je z gdčno Marico Truppe, p. d. Matijevo v Ločilu, župnija Sv. Lenart pri Sedmih studencih. Novoporočencema mnogo sreče in božjega blagoslova! — Razmišljujemo, ali v času težke gospodarske krize opustimo naše že vpeljane petrolejke ali preidemo k električni razsvetljavi in pogonski sili. Ko pa že okolica gre s tokom napredka, se moramo ukloniti tudi mi in poseči v žep in slediti okolici, ki dobi v teku enega meseca električno silo od beljaške občinske elektrarne. To se bomo postavili, ko bo zasvetila prva električna žarnica.

Rinkole. (Razno.) Dne 21. oktobra smo pokopali pridno in pošteno deklo Leno Kanauf, ki je služila pri Lesjaku že čez 10 let. Vnela se ji je možganska mrena ter je bila v teku enega tedna zdrava in mrtva. Naj počiva v miru! — Našo pot smo s pomočjo blaške občine nekoliko popravili. — Krompir vozimo Metnico za žganjekuho, ker ga je odveč, za nizko ceno. Pred glasovanjem se je pa reklo, da bomo lahko prodajali, ker Dunaj veliko povzije, zdaj mu pa le vse iz drugih držav bolj diši nego domača roba. Čudno, da se ne branijo našega davka, ki ga le prav radi zvišujejo. Najbolj primerna bi bila desetina, da bi ob slabi letini, toči in suši mlatila gospoda prazen snop. — Cigani so kradli pri Pleslu in odnesli dekli Kristi najboljšo obleko. Čudno je pa le, da orožništvo kljub vsem prizadevanjem tatov ne more najti.

Žitara vas. (Razno.) Z delom na polju gre proti koncu, saj že prihaja zima, ki namerava biti letos zelo zgodnja. Kmetje z letošnjo letino niso posebno zadovoljni. Posebno je bila slaba rž in pšenica in večina je pridelala samo seme, za kruh in domače potrebe pa bodo morali kupovati. Krme za živino pa je izvanredno pičlo in se ljudje z upravičenim strahom vprašujejo, kaj bodo polagali živini. Odprodajati živino za smešno ceno tudi nikakor ne kaže. Treba bo seči po samopomoči in klati živino doma in jo prodajati po zmernejših cenah nego mesarji. — Naše žeganje smo letos dostojno praznovali pri Miklavcu. Poskrbljeno je bilo dvojje plesišč in sicer za gospodo in za kmečko ljudstvo ločeno. Kakor smo zvedeli, se je mnogo tuje gospode odzvalo povabilu. Menda so že videli, da kmetiško in delavsko ljudstvo ne spada skupaj. — Kakor se govori, se bo baje to leto tudi v Žitari vasi oglasil Miklavž. Menda bo prišel pogledat igro: „Genovefa“, nato pa misli vse pridne otroke, fante in dekleta, bogato obdariti. No, bomo videli, če ne bo ostalo to samo govornica.

Po Koroški. Tovarna harmonik Franc Lubas v Celovcu je napovedala sodnijsko poravnavo. — Celovski občinski odbor je sklenil, da podeli vsem imetnikom zlate hrabrostne kolajne, ki so v Celovcu rojeni, domovinsko pravico, ne da bi jim bilo treba plačati pristojbine. — Tiskarnar in posestnik Gutenberghaus v Celovcu, Viljem Merkel, je 29. oktobra skočil iz tretjega nadstropja v dvorišče in se ubil. Doma je bil v Mainzu in je igral med rajhovskim življenjem na Koroškem veliko vlogo. — Celovski občinski odbor je na tajni seji nadalje sklenil, da se znižajo plače občinskih uradnikov od 2 do 10 odstotkov in upokojencev od 2 do 15 odstotkov. Občina namerava prihraniti s tem 110.000 do 130.000 S. Uvaževati je treba, da so bili celovski mestni uradniki plačani po dunajskem plačilnem načinu, tedaj boljše nego državni uradniki. — Sklenilo se je tudi, da se upelje za okoliške občine prisilna uporaba klavnice. Vsak mesar v Št. Rupertu, Št. Petru ali Šmartnu bo moral klati v celovski mestni klavnici, četudi kupi že zaklano živino, in plačati za vsak kg teže 20 g. Od teh 20 g ostaneta klavnica samo 2 g, osta-

lih 18 g pa dobijo občine za zimsko pomožno akcijo. Dozdaj so namreč okoliški mesarji prodajali meso za 30 g kg cenejše nego celovski in so zato siromašnejši sloji kupovali vsi pri okoliških mesarjih, da marsikateri mesar v Celovcu ni imel nobenega posla. S tem se bodo cene izenačile in siromašni sloji si ne bodo mogli kupovati več mesa. — Dne 24. oktobra so našeli na Koroškem že 7440 podpiranih brezposelnih. — Na javni dražbi se prodaja dne 24. novembra Nemčevo posestvo v Logi vasi. Cena 7217 S, najnižja ponudba 4811 S. — V Jezernici pri Beljaku je pogorelo gospodarsko poslopje tamošnje tovarne. Tovarno se je rešilo pred ognjem. Škoda je velika. — Modrinjo vas pri Šmohorju je pretekli teden poplavila voda. Prebivalci so morali zapustiti svoja bivališča in odgnati živino. — V Tinjah je 30. t. m. pogorelo Vorbauerjevo gospodarsko poslopje.

Bilčovs. (Poroka.) Dne 26. oktobra se je poročil posestnik in mizarski mojster g. Matjevž Ogris, p. d. Žnidar v Branči vasi z gdčno Anico Adamičevo, p. d. Žalnikovo v Bilčovsu. Našemu dolgoletnemu blagajniku tukajšnjega prosvetnega društva, pevci in igralcu, kakor tudi njegovi mladi ženki želimo prav mnogo sreče in božjega blagoslova v novem stanu!

GOSPODARSKI VESTNIK

O agrarni krizi

v naši državi piše „Volkswirt“:

V avstrijskih gorskih deželah je veliko gibanje kmetiškega prebivalstva, ki je organizirano v krščansko-socialnem Bauernbundu. Kmetje so nevoljni in zahtevajo odpravo strankarstva, korupcije, pa tudi davčne olajšave. V resnici pa je tu izbruhnila stara gospodarska in socialna kriza, katere glavni vzrok je to, da je agrarna politika zadnjih leti popolnoma odpovedala. Veliko milijonov je bilo za pospeševanje kmetijstva večinoma brezkoristno izdano. Pomisliti je treba samo na napačne investicije v mlekarstvu. Pri vsem tem so namreč pozabili najvažnejše in najbližje, izgrajitev uspešne prodaje in vnovčevalne organizacije. Trgovsko politično najvažnejši cilj je bila zaščita žita. Temu cilju je pripisovati zadnjo agrarno carinsko novelo in trgovske pogodbe z agrarnimi sosedi, ki sicer niso mogle pomagati, pač pa zmanjšale zaščito veliko važnejše živinoreje. Razlika med žitno carino in carino na živino je bila zelo zmanjšana, poleg tega pa so bili dovoljeni previsoki kontingenti za uvoz žita na podlagi novih trgovinskih pogodb. Kakor trdi kmetijski strokovnjak E. Hauer, se madžarskemu kmetu bolj izplača uvažati žito v obliki živine. Konkurenčna zmožnost avstrijskih živinorejcev je bila s podražitvijo najvažnejše sirovine žita zaradi carine zelo otežkočena, istočasno je padel konzum, dočim je število živine v Avstriji zelo naraslo. Cene živine so se sicer v zadnjih mesecih poslabšale v celi Evropi, v Avstriji pa je bil pritisk na cene posebno močan. Nekaj časa so se gorski kmetje, ki dobavljajo kmetom v ravnini živino v pičo, branili pritiska cen. Kmetje v ravninah so seveda morali odpuštili pitanje in pri gorskih kmetih je ostala živina neprodana. Posledice tega so bile naravno v padcu cen od 90 do 120 na 50 do 70 S za meterski stot. K temu je prišla še letos slaba letina krmil. Ta padec cen pomeni za gorske kmete gospodarsko katastrofo. Njih glavna proizvoda sta les in živina. Lesa ne morejo prodati, čeprav so cene padle že daleč pod lastne stroške. K temu vsemu pa pride še padec cen živine. Obljubljeni je bila odprava zemljiškega davka, toda ta odprava ne bo dosti pomagala. Sam na sebi je zemljiški davek nizek, visoke so le doklade občin, okrajev in dežela, ki znašajo na Nižjeavstrijskem povprečno 360 odstotkov.

Toda mogoče bo stiska gorskih kmetov povzročila, da bo agrarna politika prešla v pametnejše vode. Potrebno je: opustitev zaščite žita, da se obstoječa zaščita živine izboljša, živinoreja naj upošteva potrebe trga in izvede vnovčevalno organizacijo, ki je danes komaj v povojih. V tej smeri se že kažejo znaki, da bodo šle avstrijske agrarne organizacije.

K temu bi imeli pripomniti, da se dela na tem, da se ustanovi poseben urad, ki bo vodil uvoz živine. Že par tednov prihaja vedno več

domače živine na dunajski trg, da dosega število v tednu že 1800 komadov. Ker pada konzum in prihaja veliko živine na Dunaj, so padle cene. Cene so že tako padle, da mora gorski kmet biti vesel, če dobi za meterski stot 50 do 60 S. Ta cena ga mora uničiti. Zato se ga mora ščititi. Gorskim kmetom se bodo oddajala tudi cenejša krmila.

Graški trg. Na tržni dan preteklega tedna se je prignalo 147 volov, 82 bikov, 114 krav in 53 telic. Cene so bile sledeče: pitani voli 0.73—1.26, krave 0.62—0.90, biki 0.60—1, telice 0.74—1.18, klobasarice 0.40—0.60 S za kg žive teže. Krma: sladko seno 12—14, kisló seno 10.00—10.50, slama 8.50—11.00 S za meterski stot. Maslo za kuho 3—4, čajno maslo 5—7, goveja mast 4—6, zaseka 2.60—3, slanina prekajena 2.80—3.60 S za kg. Strđ 2.20—5 S, jajca 15—20, mleko 40—46 g, kislá smetana 2, skuta 1.20—1.60 S, jabolka 30—60, hruške 18—80 g, grozdje 50—1.20, orehi 0.80—1, česen 1.60—2.40 S, koleraba 0.40, ohrovt 25—30, kisló zelje 50—70, buče 20—40, pesa 30—50, korenje 40, endivija 25—60, glav-nata solata 80—100, špinača 40—60, redkev 40—50, čebula 50—60, krompir 12—18 g, gobe 1.20—1.60 S.

Borza. Dunaj, dne 3. nov. 1931. Angleški fund 27.05 šil., dinar 12.66, marka 167.25, čehoslov. krona 21.015, zloty 79.51, pengö —, lira 36.40, švic. frank 138, franc. frank 27.87, špan. pesates 62.70, dolar 709.20 šil-ingov za 100 komadov.

RAZNE VESTI

Na dnu morja. Neki italijanski časopis poroča, kake občutke imajo potapljači na dnu morja. Vsi potapljači izjavljajo, da napravi na potapljača najgroznejši utis potopljena ladja. Ladje se potapljajo navadno z nosom naprej in ker se sprednji del ladje zarije globoko v blato, se ladja ne more prevrtniti. „Verjemite mi,“ je dejal neki potapljač, „da ima potopljena ladja v sebi nekaj človeškega, kar vpliva tako, da zastane človeku kri v žilah. Ko stopi potapljač prvič na krov potopljene ladje, ga obide taka groza, da bi se dal najraje takoj potegniti nazaj. Vrata kabin se premikajo, kakor bi jih zapirale roke nevidnih ljudi, v tečajih sem in tja. Na ladji je vse v redu, vsak predmet na svojem mestu. Vsak najmanjši val pritisne na ladijski zvonec, da zamolklo zazvoni, in to je edini glas, ki se sliši v grobni tišini na dnu morja. Največja groza pa obide potapljača, če stopi nenadoma pred zrcalo. Postava v zrcalu nima na sebi nič človeškega. To je prikazen, obdana z mehurji v vseh barvah.

Ivan Kacin, Ljubljana, Tabor 6, Jugoslavija,

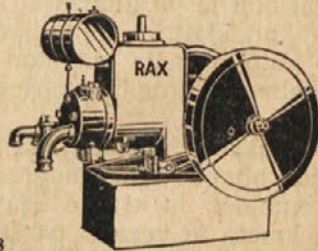
tovarna harmonijev, glasovirjev in orgel
Uglašuje in popravlja cerkvene orgle, izdeluje harmonije
od Din. 2100— naprej. Zahtevajte cenik! 133

VINCENC KRENOS

izprašani podkovni in kovaški mojster za vozove,
trgovanje s stroji,

LOGA VAS, POŠTA VELDEN AM WÖRTHERSEE

Prodaja najbolj
znanih bencinskih
motorjev „Rax“ po
originalnih tovar-
niških cenah. Stro-
kovni nasveti in
pojasnila zastoj.

108

Posestniki Oekonom-mlinov!

Mlinske kamne je treba po zmletju enega vagona očistiti in jih ohraniti v prvotni obliki. Če bi po ca. 4 vagonih pri slabih uporabi vdolbine izginile, tedaj še kamni niso porabljeni, marveč se jih mora primerno obdelati. Mlin je vsled tega lahko pristopen, da se morejo brazde za zrak samoostrižev osnažiti. Po ca. 10 vagonih bo treba premakniti malo jermenico na glavnem valju. Po ca. 16 vagonih misliti na izmenjavo kamnov je napačno, ker ima edini pritrilni vijak na smerniku levostranski vzvoj. Nasvete radevolje potom

H. Hammerschmied, Ernstbrunn 14 (N.-Oe.)
Zastopnike pošljemo k Vam. 92/10

Inserirajte v Koroškem Slovencu!